

Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка

Факультет іноземної та слов'янської філології

Кафедра української мови і літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету іноземної та
слов'янської філології

Андрій КОВАЛЕНКО

«29» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОК 16 УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

галузь знань **01 Освіта/Педагогіка**

спеціальність **014 Середня освіта (Українська мова і література)**

освітньо-професійна програма
Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Мова навчання

українська

Погоджено науково-методичною
комісією

факультету іноземної та слов'янської
філології

«30» серпня 2024 р.

Голова

Громова Н. В., кандидат педагогічних
наук, доцент

Суми 2024

Розробник:

Кириленко Надія Іванівна, кандидат філологічних наук, доцент

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри української мови і літератури

Протокол № 1 від «29» серпня 2024 року

Завідувач кафедри

Семенов О. М., докт. пед. наук, проф.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Освітній ступінь: бакалавр	основна	
Загальна кількість годин – 60		Рік підготовки:	
		4-й	4-й
		Семестр	
		7-й	7-й
		Лекції	
		12 год.	2 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	2 год.
		Консультації	
		Самостійна робота	
		32 год.	56 год.
Вид контролю: Залік			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета: формувати суспільно свідому гармонійно розвинену особистість засобами літератури; дати магістрам глибокі знання про закономірності та специфіку української культури та літературного процесу 2 половини ХХ століття; сприяти розумінню змісту і значенню художніх творів, публіцистичних та літературно-критичних праць «шістдесятництва»; формувати навички пошукової, дослідницької роботи; удосконалити філологічну освіту майбутнього вчителя-словесника; підвищити рівень загальної та професійної компетенції.

Завдання: творчо поєднувати здобуту теоретичну інформацію з різними прийомами філологічного аналізу текстів; орієнтувати в основних закономірностях розвитку українського шістдесятництва; формувати уміння висловлювати особисту думку, тлумачити зміст, філософський підтекст художнього твору; показати місце української літератури в контексті світової. Пропонований курс має непересічне регіональне значення, бо ж охоплює і творчість наших земляків (В. Затуливітер, Н. Білоцерківець, П. Осадчий, А. Перепадя).

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- основні етапи розвитку літератури цього періоду;
- історично-суспільні передумови оновлення української літератури на початку 60-х років ХХ ст.;
- сутність новаторських пошуків письменників з метою протидії нормативам „соціалістичного реалізму”;
- особливості літературного процесу II половини ХХ ст., його художньо-стильові доміанти, внутрішні фактори розвитку літературного процесу, види художньої взаємодії;

Уміти:

- творчо осмислювати художній світ письменників;
- розрізняти стильові напрями, течії літературного процесу цього періоду;
- аналізувати художні тексти з позицій сучасної літературознавчої думки;
- орієнтуватися у художньо-естетичних пошуках поетів та прозаїків, видах художньої взаємодії (міжнаціональних та внутрішньонаціональних);
- виділяти основні закономірності розвитку прозових і поетичних жанрів української літератури II половини ХХ ст.;
- вирізняти елементи новаторських пошуків письменників.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Проблемно-пошуковий, дослідницький, частково-пошуковий, інтерактивні (вебінари, тренінги, презентації, дистанційні освітні технології), практичні методи навчання (практичні, графічні та дослідні роботи).

2. Передумови для вивчення дисципліни

Вступ до літературознавства
фольклор

Українська література (давня українська література, українська література XIX століття українська література I половини XX століття)

Філософія

Психологія

Історія України

3. Результати навчання за дисципліною

Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК 2. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).</p> <p>ЗК 3. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність).</p> <p>ЗК 5. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність).</p> <p>ЗК 6. Здатність грамотно використовувати державну мову у професійній діяльності, чітко й аргументовано висловлювати свої думки, міркування, почуття; використовувати іноземну мову для одержання й оцінювання інформації в галузі професійної діяльності; здатність поважати різноманітність і мультикультурність суспільства зі збереженням національної культурної ідентичності.</p> <p>ЗК 7. Здатність до освіти протягом життя, що передбачає здатність визначати і оцінювати власні потреби та ресурси для розвитку компетентностей, застосовувати різні способи розвитку компетентностей, знаходити можливості для навчання і саморозвитку.</p> <p>ЗК 8. Здатність усвідомлювати соціальну значущість своєї майбутньої професії, сумлінно виконувати</p>

	<p>професійні обов'язки; дотримуватися принципів толерантності, етики вчителя, академічної доброчесності; здатність до саморефлексії та самовдосконалення, на основі чого формувати ціннісні орієнтації молоді; здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, формувати soft-skills здобувачів освіти.</p>
<p>Професійні (фахові) компетентності спеціальності (ПК)</p>	<p>ПК 1. Мовно-комунікативна компетентність як здатність: забезпечувати здобуття учнями освіти державною мовою; формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів у створенні зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній і письмовій формах, використовувати знання іноземної мови в освітній і професійній діяльності в умовах реалізації концепції Нова українська школа.</p> <p>ПК 2. Предметно-методична компетентність як здатність: моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів; формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей; здійснювати інтегроване навчання учнів; добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів; розвивати в учнів критичне мислення; здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу; формувати ціннісні ставлення в учнів.</p> <p>ПК 3. Інформаційно-цифрова компетентність як здатність: орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності; ефективно використовувати наявні та створювати (за погребі) нові електронні (цифрові) освітні ресурси; використовувати цифрові технології в освітньому процесі в Новій українській школі.</p> <p>ПК 9. Проєктувальна компетентність як здатність проєктувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів.</p> <p>ПК 13. Інноваційна компетентність як здатність: застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі; використовувати інновації у професійній діяльності; застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності; здатність до навчання впродовж життя: визначати</p>

	<p>умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя; взаємодіяти з іншими вчителями на засадах партнерства та підтримки (у рамках наставництва, супервізії тощо), дотримуючись принципів професійної етики; здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби.</p> <p>ПК 14. Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації цілей освітнього процесу в закладах середньої освіти.</p>
Програмні результати навчання	
Знання	<p>ПРЗ 1. Концептуальні наукові та практичні знання в галузях українського та зарубіжного мовознавства, літературознавства, психології, педагогіки й методики середньої освіти, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері навчання в умовах реалізації концепції Нова українська школа.</p> <p>ПРЗ 2. Знати й розуміти основні лінії шкільного курсу української мови та літератури, англійської мови.</p> <p>ПРЗ 5. Знати та аналізувати методи цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; володіти формами, методами і засобами навчання української мови та літератури, англійської мови в закладах загальної середньої освіти.</p> <p>ПРЗ 9. Знати й розуміти сучасні філологічні й дидактичні засади навчання української мови і літератури, англійської мови, мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності.</p> <p>ПРЗ 10. Знати провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні, специфіку його перебігу в культурному контексті, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів; твори української класики й сучасності у взаємозв'язках зі світовою літературою й культурою.</p>
Уміння	ПРУ 1. Когнітивні та практичні уміння/навички знати,

	<p>розуміти і демонструвати здатність реалізувати теоретичні й методичні засади навчання української мови і літератури, англійської мови в базовій школі в умовах реалізації концепції Нова українська школа.</p> <p>ПРУ 3. Когнітивні та практичні уміння/навички здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу; здійснювати педагогічний супровід самовизначення учнів, підготовки до майбутньої професії; навички оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності й обдуманого вибору шляхів їх вирішення.</p> <p>ПРУ 4. Когнітивні та практичні уміння/навички отримувати, оцінювати та застосовувати дані в галузі професійної діяльності, у т.ч. із закордонних джерел.</p> <p>ПРУ 5. Когнітивні та практичні уміння/навички проектувати різні типи уроків, у т.ч. інтегровані, застосовувати конкретну технологію навчання української мови і літератури, англійської мови, здійснювати розробку річного, тематичного, поурочного планів; проектувати діяльність предметного гуртка, факультативу, створювати елективні курси; аналізувати підручники, посібники, дидактичні матеріали, методичну літературу з метою проектування цілісного навчально-виховного процесу.</p> <p>ПРУ 9. Когнітивні та практичні уміння/навички пояснювати особливості розвитку української мови та літератури, специфіку розвитку літературного процесу в Україні в культурному контексті, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів, твори української класики й сучасності у взаємозв'язках зі світовою літературою й культурою, порівнювати мовні й літературні факти, явища, узагальнювати, визначати їхні подібності й відмінності, фахово оперувати українознавчими поняттями.</p>
Комунікація	<p>ПРК 2. Готовність консультувати колег з особливостей в організації освітнього процесу, актуальних питань методики навчання української мови і літератури, англійської мови, донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації з дотриманням професійної етики.</p> <p>ПРК 3. Здатність до ефективної комунікації в процесі навчання української мови і літератури, англійської мови, спілкування з професійних питань усно та</p>

	письмово.
Автономія і відповідальність	<p>ПРА 2. Спроможність керувати проєктами через генерування нових ідей для вирішення складних спеціалізованих завдань і проблем професійної діяльності з урахуванням набутих знань з предметної галузі.</p> <p>ПРА 3. Здатність продовжувати навчання протягом життя зі значним ступенем автономії.</p>

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 - 100	А - отримують студенти, які були активними на всіх заняттях, засвідчують високий рівень осмислення вивченого, виявляють вміння логічно, аргументовано аналізувати, узагальнювати, давати критичну оцінку критичному матеріалові, подають чіткі визначення термінів, виявляють творчі здібності в опрацюванні певних питань, чітко простежують історію літературного явища, вміють кваліфіковано вести дискусію. Відповіді не містять фактичних і мовленнєвих помилок.
82 – 89	В - отримують студенти, які відповідали на всіх заняттях, добре володіють навчальним матеріалом, виявляють уміння аналізувати, узагальнювати, знають визначення термінів, більшість теоретичних положень підтверджують прикладами; є спроби виконати проблемні завдання; спостерігається вміння коментувати літературні явища; відповіді не містять фактичних помилок, наявні окремі мовленнєві огріхи.
74 – 81	С - мають студенти, які відповідали на кожному занятті, уміють не лише відтворити зміст лекції, але й переказують самостійно опрацьований матеріал за кількома джерелами, відповідають на питання, знають визначення термінів, але відповіді не завжди конкретизовані прикладами, трапляються фактичні і мовленнєві помилки.
64 – 73	Д - набирають ті студенти, які постійно працювали на заняттях, можуть відтворити матеріал лекції, при відповідях користуються самостійно укладеним конспектом; намагаються подати

	визначення термінів, але не завжди можуть навести приклади; не готові виконувати проблемні завдання; відповіді містять фактичні і мовленнєві помилки. Магістранти здійснюють мислительну діяльність під керівництвом керівника.
60 – 63	E - отримують студенти, які відтворюють матеріал лекції, переказують самостійно опрацьований матеріал. Магістранти відповідають на питання, але у відповідях не точно подані визначення термінів, відповіді не конкретизовані прикладами, застосовують набуті знання лише у стандартних ситуаціях, наявні спрощені висловлювання; розумові операції фрагментарні або елементарні.
35 – 59 балів	FX - (з правом перескладання) мають студенти, які відтворюють половину матеріалу лекції чи самостійно опрацьованого матеріалу. Відповіді характеризуються низьким рівнем усвідомлення, завчені напам'ять матеріали не можуть чітко пояснити, відсутні приклади; відповіді містять фактичні неточності і мовленнєві помилки.
1 – 34 балів	F - (без права перескладання) отримують ті студенти, які епізодично відтворюють теоретичний матеріал на рівні уривчастого переказування конспекту лекції, порушена послідовність відповідей, магістранти не завжди розуміють суть питання, не можуть застосувати набуті знання в елементарних стандартних ситуаціях, часто використовують недоречно чужі думки; відповіді містять грубі фактичні помилки.

Розподіл балів

Поточний контроль												Разом	Сума	
РОЗДІЛ 1						РОЗДІЛ 2								
T 1. 1	T 1. 2	T 1. 3	T 1. 4	T 1. 5	T 1. 6	T 1. 7	T 1. 8	T 2. 1	T 2. 2	T 2. 3	T 2. 4	T 2. 5	64	100
Поточний контроль														
8	8		8	8	8				8	8	8			
Контроль самостійної роботи												36		
3	3	3	2	3	2	2	3	3	3	3	3	3		

T 1.1, T 1.2 ... T 2.4 – теми розділів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту

діяльності		(роботи), практики
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	Добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	Задовільно
60 – 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Тести, проєкти, реферати, есе, контрольна робота, виступи на конференціях, семінарах, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, усне опитування, консультації, доповіді на конференціях, семінарах, залік.

6. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Розвиток української літератури 2 половини ХХ ст. Шістдесятництво як літературно-мистецьке явище. Поезія.

Тема 1. Вступ. Специфіка курсу на засадах академічної доброчесності.
Літературний процес 60-х рр. ХХ ст. Риси нового творення.

Тема 2. Неонародницька концепція лірики В. Симоненка. Еволюція творчості М. Вінграновського. Метафоричні осяяння І. Драча. Подолання стереотипів соцреалізму у творах Д. Павличка. Творчість Б. Олійника.

Тема 3. Особливості жіночої лірики (І. Жиленко, Т. Коломієць, Л. Скирда, С. Йовенко, Г. Чубач).

Тема 4. Самобутня постать Ліни Костенко в українській ліриці.

Тема 5. Дисидентство. Концепція «естетики страждання» у філософських поглядах В. Стуса та в його творчості. В’язнична лірика І. Світличного, М. Руденка, М. Осадчого, Є. Сверстюка. Поезія І. Калинця та Т. Мельничука.

Тема 6. Літературний «андеграунд» 60-70-х рр. «Київська школа» (В. Голобородько, В. Кордун, М. Воробйов, М. Григорів).

Тема 7. «Тиха поезія» 70-х рр. (Л.Талалай, В. Затулівітер, П. Мовчан, Н. Білоцерківець).

Тема 8. Українська школа художнього перекладу Творчість поетів-перекладачів у 60-ті роки ХХ століття» (Г. Кочур, М. Лукаш, А. Перепадя, І. Качуровський).

Розділ 2. Проза, літературознавство, драматургія в 60-70-х роках ХХ століття.

Тема 1. Розвиток театру й драматургії в 60–70 роках ХХ століття: боротьба модерністичних тенденцій з ідеологічною заангажованістю та публіцистичністю.

Тема 2. Розвиток прози. Головні тенденції літературних шукань малої епіки. Художня концепція особистості. Григор Тютюнник у контексті «шістдесятників».

Тема 3. «Велика проза» та її особливості. Розвиток історичної та химерної прози. Постать Вал. Шевчука на тлі шістдесятників.

Тема 4. «Химерна проза» як можливість уникнення штампів прози «соцреалізму», її традиції (О. Ільченко, В. Земляк, В. Міняйло, В. Дрозд, Є. Гуцало).

Тема 5. Роль літературних критиків у динаміці шістдесятництва (І. Дзюба, І. Світличний, М. Коцюбинська, Є. Сверстюк, В. Іванисенко).

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Розвиток української літератури 2 половини ХХ ст.

Шістдесятництво як літературно-мистецьке явище. Поезія.

Тема 1. Літературний процес 60-х рр. ХХ ст. Риси нового творення. Загальна характеристика естетичних засад шістдесятників.

1. Шістдесятництво в контексті епохи. Демократизація суспільного та літературно-мистецького життя. Розвиток культури, науки, освіти. Зміна культурної, політичної, інтелектуальної парадигми в 60-х роках. Період романтичного ренесансу і відлиги. «Літературна відлига». Шістдесятництво як культурне та літературне явище. «Космізм» шістдесятих. Метафоричний вибух. Реабілітовані імена. Історична зумовленість появи «шістдесятників» в українській літературі. Гуманістичне спрямування творчості. Активізація історичної та національної проблематики. Мистецький феномен шістдесятництва поети (Д. Павличко, Ліна Костенко, В. Симоненко, І. Драч, М. Вінграновський, Б. Олійник, В. Стус, І. Калинець, Б. Нечерда, В. Коломієць, В. Лучук, І. Жиленко); прозаїки (Гр. Тютюнник, Євген Гуцало, В. Дрозд, Вал. Шевчук, Р. Іваничук, Р. Федорів, Б. Харчук, Ніна Бічужа); перекладачі (М. Лукаш, Г. Кочур, А. Перепадя, А. Содомора); літературні критики (І. Світличний, Іван Дзюба, Євген Сверстюк, Михайлина Коцюбинська, Віктор Іванисенко); малярі та графіки (О. Заливаха, А. Горська, В. Зарецький, Г. Севрук, Л. Семикіна, В. Кушнір, І. Марчук); кіномитці й театральні діячі (С. Параджанов, Ю. Ілленко, Л. Осика, Л. Танюк, І. Миколайчук), композитори (В. Сильвестров, Л. Грабовський, Л. Дичко, М. Скорик, В. Івасюк); публіцисти та правозахисники (Ю. Бадзьо, В. Чорновіл, Л. Лук'яненко, В. Марченко, В. Мороз, О. Тихий, М. Осадчий). Дискусії в українському літературознавстві навколо феномену шістдесятництва та його часових і географічних меж.

2. Світоглядно-естетичні засади шістдесятників. Неокласична орієнтація на світову культуру, вплив на шістдесятників західноєвропейської та західної

літератур. Вплив на формування світогляду «шістдесятників» реабілітованої творчої інтелігенції, світової літератури (Е. Хемінгуей, Т. Манн, П. Елюар, Г. Лорка). Світоглядна розмежованість шістдесятництва, роздвоєність офіційного шістдесятництва: «низьке» народоцентричне, або офіційне шістдесятництво (Д. Павличко, І. Драч, Б. Олійник, Л. Лук'яненко, В. Яворівський) і «високе», елітарне, мистецьке (Ліна Костенко, В. Симоненко, М. Вінграновський, В. Стус, І. Калинець, С. Параджанов, Г. Кочур); дисидентський літературний «андеграунд» (В. Стус, І. Калинець, І. Світличний, М. Руденко); безкомпромісність позиції Л. Костенко.

3. Єдність традицій (національних і світових) та новаторства. Жанрова система: лірична поезія, балади, притчі, етюди, поеми, сонети, рубаї, ліричні новели, історичні романи, роман у віршах, химерна проза.

4. Клуб творчої молоді «Сучасник» в Києві та клуб «Пролісок» у Львові як осередки альтернативної національної культури. Діяльність Клубу творчої молоді «Сучасник» (1959-1963 рр.) у Києві, «Пролісок» у Львові (1961). Культурницька робота клубів: творчі вечори, шевченківські свята, постановка п'єс М. Куліша, проведення дискусій.

Тема 2. Неонародницька концепція лірики В. Симоненка. Еволюція творчості М. Вінграновського. Метафоричні осяяння І. Драча. Подолання стереотипів соцреалізму у творах Д. Павличка.

1. В. Симоненко (1935, с. Біївці, Лубенський район, Полтавська область – 1963, Черкаси) – український поет і журналіст, шістдесятник. Формування світогляду письменника. Співпраця з Клубом творчої молоді. Збірки («Тиша і грім», 1962, «Земне тяжіння», 1964, «Берег чекань» (1965)).

Тематично-проблемний діапазон творів:

а) громадянська поезія В. Симоненка «Лебеді материнства», «Задивляюсь у твої зіниці», «В букварях ти наряджена і заспідничена», «Де зараз ви, кати мого народу?», «Є тисячі доріг...», «Україні»;

б) самвидавна поезія В. Симоненка: сатира на радянський лад («Некролог кукурудзяному качанові», «Злодій», «Суд», «Балада про зайшого чоловіка»), зображення важкого життя радянських людей, особливо селянства («Дума про щастя», «Одинока матір»), викриття жорстокостей радянської деспотії («Брама», «Гранітні обеліски, як медузи...»), таврування російського великодержавного шовінізму («Курдському братові»). Злободенні проблеми доби у цензурованих та «захаявних» творах митця («Пророцтво 17 року», «Монархи»);

в) загострене осягнення буттєвої діалектики, гуманістична ідея самоцінності, неповторності морального «я» у творах («Дід умер», «Дума про щастя», «Баба Онися», «Ти знаєш, що ти – людина...»);

г) краса світу та людських почуттів – у ліриці В. Симоненка («Любов», «Є в коханні і будні, і свята», «Ну скажи – хіба не фантастично», «У душі моїй місця немає туманам», «Вона прийшла» та ін);

г) проза як новий етап, нова грань естетичного освоєння дійсності (зб. новел «Вино з троянд», 1965).

д) особливості казок для дітей і дорослих: «Цар Плаксій і Лоскотон», «Подорож в країну Навпаки», «Казка про Дурила».

е) «Щоденник» В. Симоненка.

Провідні риси індивідуального стилю, традиційна тропіка, версифікація, афористичність вислову, народнопоетичні джерела.

2. М. Вінграновський (1936, м. Первомайськ – 2004, м. Київ) – український письменник, режисер, актор, сценарист, поет, керівник українського відділення ПЕН-клубу. Духовна енергія митця.

Естетизм як основа поезії М. Вінграновського. Еволюція М. Вінграновського від планетарних масштабів до інтимного самозосередження. Творчі пошуки самовираження (збірки «Атомні прелюди» (1962), «Сто поезій» (1966)). Неоромантична концепція ранньої лірики та вияви модерністської естетики пізнішого періоду. Фольклорно-міфологічні мотиви лірики М.

Вінграновського. Символіка чисел і барв (в. «Тринадцять руж під вікнами цвіло»), змістовність художнього паралелізму («Прилетіли коні – ударили в скроні...»), казкові прийоми ліричної композиції (в. «Невірна ніч, непевна – тупу-тупу – Безнебна ніч – татари де?! – прийшла...»), безособовість мовлення, особлива втаємничена неконкретність («На болоті»).

Філософська концептуальність, особистісне і загальнолюдське, реалістичність і символіка (збірки «На срібнім березі» (1978), «Київ» (1982)).

Інтимно-сповідалний стиль любовної лірики. Ознаки петраркізму. Сонети. Елегії. Любов як категорія свободи (збірки «Губами теплими і оком золотим» (1984), «Цю жінку я люблю» (1990), 3 обійнятих тобою днів (1993), «Сеньорито акаціє» (1994), «Любово, ні! не прощай!» (1996)).

Історичні твори М. Вінграновського. Поема «Ніч Івана Богуна». Роман «Северин Наливайко» (1996).

Тема мистецтва у творчості М. Вінграновського («На золотому столі», «Слава художнику», «Повернення Хікмета», «Пам'яті кінооператора Миколи Бикова»).

Поезія та проза для дітей (збірки «Андрійко-говорійко», книжки поезій: «Мак», «Літній ранок», «Літній вечір», повісті «Сіроманець», «Первінка»).

Своєрідність прози 80-х років (повісті: «Кінь на вечірній зорі», «У глибині дощів», «Літо на Десні»).

Ознаки індивідуального стилю. Новаторське моделювання метафоричного художнього світу. Оновлення образної структури, жанрових модифікацій. Жанрова палітра лірики: сонет, елегія, медитація, романс, станси, японське хокку, верлібр, вірші, написані гекзаметром та античним елегійним дистихом. Семантичність звуку.

Кінорежисерська та акторська дільність. Фільм «Климко». Роль Івана Орлюка («Повість полум'яних літ», 1961). Документальні фільми («Слово про Андрія Малишка» (1983), «Щоденник О. П. Довженка» (1989, у

співавторстві з Леонідом Осикою), «Довженко. Щоденник» 1941–1945 (1993)).

Твори, покладені на музику.

П'єса Олесь Барлога «Більше ніж можна» за віршами М. Вінграновського.

3. Іван Драч (1936, с. Теліжинці, Тетіївський район, Київська область – 2018, м. Київ) – український поет, перекладач, кіносценарист, драматург, державний і громадський діяч.

Метафоричні осяяння І. Драча (збірки «Соняшник» (1962), «Протуберанці серця» (1965)), Рух до іманентних основ поезій (зб. «Балади буднів» (1967)), поєднання інтелектуального темпоритму техногенної доби із фольклорними моделями світовідчуження (зб. «До джерел» (1972), «Корінь і крона» (1974), «Храм сонця» (1988)). Метафорика часу в поезії І. Драча («Смерть Шевченка»), масштабність моделі світу («Ніж у сонці»).

Публіцистична діяльність І. Драча. Кінематографічна діяльність (сценарії «Криниця для спраглих» (1964), «Камінний хрест» (1968), «Іду до тебе» (1971), «Пропала грамота» (1972)).

Творчість поета у перекладах. Телефільм Р. Єфіменка «Іван Драч. Кредо» (1990).

4. Борис Олійник (1935, с. Зачепилівка – 2017, м. Київ) – український поет, перекладач, дійсний член НАНУ, голова Українського фонду культури, Почесний академік Академії мистецтв України, член правління Національної спілки краєзнавців України.

Грані поетичної майстерності Б. Олійника. (збірки «Бють у крицю ковалі» (1965), «Вибір» (1965), «Двадцятий вал» (1964), «На лінії тиші» (1972), «Заклинання вогню» (1978), «У дзеркалі слова» (1981), «Планета поезія» (1983), «Стою на землі» (2003)). Філософські концепції у поезії. Культ матері (зб. «Сива ластівка» (1995)).

Жанрово-стильові особливості «Диптиху» (І. «За все, що взяв од пирога життя...», ІІ. «Віддай усе, що взяв, і освятись»).

Поєми Б. Олійника «Дорога», «Доля», «Сім». Поєма-балада «Крило».

Художньо-стильові особливості лірики Б. Олійника. Етична заданість поезії.

5. Д. Павличко (1929, с. Стопчатів, Івано-Франківська область) – український поет, перекладач, літературний критик, громадсько-політичний діяч.

Проблемно-тематичні та стильові домінанти поезії Д. Павличка. Засвоєння досвіду західноєвропейської та східної поезії. Інтелектуальна проблематика. Культурологічність.

Подолання стереотипів «соціалістичного реалізму» у творах Д. Павличка, («Правда кличе» (1958)), мотиви осуду тоталітаризму, оновлення версифікації у збірці «Гранослов» (1969).

Мотиви збірок «Моя земля» (1955), «Днина» (1960), «На чатах» (1961), «Пальмова віть» (1962), «Жест Нерона» (1962), «Пелюстки і леза» (1964), «Хліб і стяг»).

Інтимна лірика Д. Павличка. Слухові, зорові, дотикові образи (зб. «Любов і ненависть» (1953), «Таємниця твого обличчя» (1974) – вірші «Сріблиться дощ в тоненькому тумані...», «Повітря нічне до рання...», «Акації. Бджолині дзвони...»).

Традиції І. Франка в поезії Д. Павличка.

Морально-етична проблематика поем Д. Павличка (зб. «Поєми й притчі» (1986), «Золоте ябко» (1998), «Золоторогий олень. Поєма» (2011)).

Перекладацька діяльність Д. Павличка (зб. «Світовий сонет» (1983), «Сонети В. Шекспіра», «50 польських поетів», «Мала антологія хорватської поезії»).

Жанрово-стильові особливості поезії. Сонети, рубаї, притчі (зб. «Сонети подільської осені» (1973), «Рубаї» (2003), «Сонети» (2004)). Контрастність. Візуальність. Філософічність, лаконізм, афористичність як характерні ознаки художнього мислення й стилю Д. Павличка.

Публіцистична діяльність Д. Павличка.

Д. Павличко – автор сценаріїв до фільмів «Сон» (1964, у співавт. з В. Денисенком), «Захар Беркут» (1971), автор текстів пісень у фільмі «Роман і Франческа» (1960).

За творчістю Д. Павличка: Олександр Костін, опера «Золоторогий олень» (1982); Євген Станкович, «Реквієм» («Бабин Яр», для солістів, хору та симфонічного оркестру, 1991).

Тема 3. Особливості жіночої лірики (І. Жиленко, Т. Коломієць, Л. Скирда, С. Йовенко, Г. Чубач).

1. Ірина (Іраїда) Жиленко (1941, Київ – 2013) – українська поетеса, дитяча письменниця, журналіст, мемуарист.

Поезія Ірини Жиленко. Збірки «Соло на сольфі» (1965), «Автопортрет у червоному» (1977), «Євангеліє від ластівки». Індивідуально-особистісне у творах. Психолгізм. Образ ліричної героїні. Мотиви. Кольорові образи, їх емоційний підтекст.

Твори для дітей: повісті «Двічі по два дорівнює кульбабці» (1983) і «Новорічна історія про двері, яких нема, і про те, як корисно іноді помилитися номером» (1986), збірників дитячих віршів «Достигають колосочки» (1964), «Вуличка мого дитинства», (1979), «Казки буфетного гнома» (1985).

Еволюція письменниці. Автобіографічна книга спогадів та листів «Номо Feriens» («Людина святкуюча»).

2. Тамара Коломієць (1935, м. Корсунь, нині Корсунь-Шевченківський Черкаської області) – українська поетеса, перекладач.

Художньо-пролемний діапазон творчості. Збірки «Проліски» (1956), «Осінь борозна» (1981), «Багаття на межі» (1984) та «Дорога в листопад» (1990).

Дитячі книги: «Пастушок» (1961), «Хиталочка-гойдалочка» (1965, 1969, 1983), «Помічники» (1965, 2014), «Недобрий чоловік Нехай» (1967, 2012), «Біб-бобище» (1968, 1977, 1989), «Луговий аеродром» (1972), «Хто розсипав роси?» (1975), «Візьму вербову гілочку» (1983), «Найперша стежечка» (1985,

2006), «Гарна хатка у курчатка» (1989, 1990, 1991, 2002, 2003), «Де ховає сонце роси» (2006), «Бринчики-мізинчики» (2012) та інші.

Перекладацька діяльність.

Пісні на вірші поетеси (композитори М. Чемберджи, Ю. Рожавська, Ж. Колодуб, Б. Буєвськимй, С. Сабадаш, Т. Димань, А. Мігай).

3. Людмила Скирда (1945, Кіровоград, нині – Кропивницький) – українська поетеса, вчений-літературознавець, літературний критик, культуролог, перекладач, громадський діяч.

Поезія: «Чекання» (1965), «Сходи» (1976), «Крила» (1979), «Елегії вечірнього саду» (1983), «Музика для двох» (1986), «Дні і ночі» (1987), «Гармонія» (1988), «День душі» (1994), «Медитації біля Стефансдому» (1994), «Оливкова віть» (1994), «Рейнські елегії» (1996), «В обіймах югендстилю» (1994), «Ad Astra» (2000), «Рожевий янгол або композиції за кермом» (2002), «Сад любові і сонця» (2003), «Чарівна мушля» (2004), «Дзуйхітцу від сакури» (2006), «Соло сонячної душі» (2008), «Птахи і квіти чотирьох сезонів» (2008), «Сьоме небо» (2008), «Сливовий дощ» (2009), «Елліністичні елегії» (2009), «Метелики і квіти» (2009), «Спів Азалії» (2009), «Подих Китаю» (2010), «Мелодії чотирьох сезонів» (2011), «Голоси Піднебесної» (2012), «Натхненний вірш, чаруюча картина» (2013).

Наукові монографії: «Сучасна українська поезія», «Поет і воїн», «Євген Плужник», «Сучасна українська поема».

Акторська гра у фільмі Миколи Вінграновського «Берег надії» кіностудії імені Олександра Довженка.

Твори (Володимир Дрозд, Юрій Щербак, Дмитро Павличко, Петро Осадчук, Юрій Рибчинський, Маріс Чаклайс, Роман Ткачук, Стефан Цанєв, Ернст Дегапері.), присвячені Л. Скирді.

4. Світлана Йовенко (1945, м. Київ) – поетеса, прозаїк, публіцист, перекладач. Художня концепція людини і світу у творчості.

Поезії. «Безсмертя ластівки», 1989; «Бузок у січні», 1977; «Віч-на-віч», 1989; «Голубе полум'я», 1969; «Діалог», 1978; «Любов і Смерть», 2010; «Міст через осінь», 1981; «Нерозкритий конверт», 1987; «Обличчя вітру», 1975; «Обличчя справжня мить» 1979; «Ти – хто поруч», 1983; «Час любові»: Поезії, 1984.

Повісті та оповідання. «Жінка у зоні», «Любов під іншим місяцем», «Юлія».

Переклади з балкарської (К. Кулієв), білоруської (Н. Гілевич), болгарської (С. Пенчева), вірменської (С. Капутікян), молдавської (Л. Даміан, А. Чокану), польської (Л. Стафф, В. Броневський, В. Шимборська), таджицької (Л. Шералі), угорської (Е. Аді), французької (Г. Аполлінер, Л. Арагон) та ін. літератур.

Наукові та публіцистичні праці. «Про належність поезій: Вінграновський? Стус?», «А в повітрі пахне Соловками», «Ганні Світличній – 50», «Доки є дорога і рух (Борисові Олійнику – 60)», «Крапки у книзі життя Павла Мовчана», «Я вірю в вашу безконечність (про Ганну Світличну)», «Туга за досконалістю: Діалог двох поетес / С. Йовенко, Л. Таран», «Фенікс із чорнобильського попелу: передмова до повісті С. Йовенко «Жінка у зоні»»).

С. Йовенко – автор проекту і текстів антології «XX сторіччя української поезії».

5. Ганна Чубач (1941, Плоске Мурованопуриловецького району Вінницької обл. – 2019) – українська поетеса.

Збірки поезій та поем: («Журавка» (1970). «Жниця» (1974). «Ожинові береги» (1977). «Заповіти землі» (1978). «Срібна шибка» (1980). «Святкую день» (1982). «Життя зоря» (1983). «Листя в криниці» (1984). «Літо без осені» (1986). «Очі матері» (1996). «Озвучена печаль» (2003). «Київ ліричний» (2005) «Серед зневір і сподівань» (2006). «Мої центурії» (2011). «Радість висоти» (2012).

Творчість для дітей. «Йшла синичка до кринички», 1983. «Жук малий і волохатий», 1991. «Десять бджілок», 2003. «Україна-рідний край» (2010. «У лісочку на пеньочку», 2014. «Українчики ідуть!», 2015.

Пісенна творчість («Київ ліричний», 2005). Пісні на вірші Г. Чубач (із композиторами Олександром Білашем, Людмилою Єрмаковою, Тетяною Стаматті-Оленевою, Михайлом Чембержі, Людмилою Височинською).

Тема 4. Ліна Костенко (1930, Ржищів, Київська обл.) – українська письменниця, поетеса-шістдесятниця. Самобутня постать Ліни Костенко в українській ліриці.

1. Моральний максималізм Ліни Костенко. Безкомпромісність основні складові світогляду Л. Костенко, опір пристосуванству і кар'єризму.

2. Особливості лірики Ліни Костенко. Громадянські змістові доміанти творчості. Пошуки власного стилю у перших збірках «Проміння землі» (1957), «Вітрила» (1959), прояви неореалістичного дискурсу в збірці «Мандрівки серця» (1961). Заборонена ідеологічною цензурою в 1963 р. збірки «Зоряний інтеграл», у 1972 «Княжа гора».

Традиційна форма вірша і новаторський філософський зміст поезії. Неокласицизм. Людиноцентризм. Інтелектуальна проблематика. Дидактизм Афористичність вислову, класична простота, прозорість і ясність. Рельєфний і пластичний вірш. Яскрава візуальність образності (зб. «Над берегами вічної ріки» (1977), «Неповторність» (1980), «Сад нетанучих скульптур» (1987), «Вибране», (1979), «Річка Геракліта» (2011), «Мадонна перехресть» (2011), «Триста поезій. вибране» (2012)).

3. Творче переосмислення художньо-історичних традицій української літератури в поемах Ліни Костенко:

а) полемічне осмислення українського народу в поемі-баладі «Скіфська одісея»;

б) фольклорний характер вираження історизму в драматичній поемі «Дума про братів не азовських»;

в) художня рецепція проблеми митця і держави в драматичній поемі «Сніг у Флоренції»;

4. Романістика. Художнє моделювання української історії у романі «Маруся Чурай». Історична правда і художній вимисел. Художнє розкриття

діалектики стосунків особи і суспільства («Берестечко», «Маруся Чурай»). Образ Богдана Хмельницького в рецепції Ліни Костенко в романі «Берестечко». Сюжетно-композиційні особливості романів, своєрідність модифікації жанру, конфлікту.

5. Збірка віршів для дітей «Бузиновий цар» (1987).

6. Проза. «Записки українського самашедшого» (2010).

Перекладацька діяльність.

7. Публіцистика Л. Костенко. «Геній в умовах заблокованої культури», «Гуманітарна аура нації, або Дефект головного дзеркала». Інтерв'ю та виступи.

8. Постать Ліни Костенко в українському літературознавстві (О. Астаф'єв, В. Брюховецький, В. Базилевський, І. Дзюба, Г. Клочек, В. Панченко, Є. Прісовський, М. Слабошпицький, Л. Тарнашинська).

9. Кіносценарії. Театральні постанови за творами.

Тема 5. Дисидентство. Концепція «естетики страждання» у філософських поглядах В. Стуса та в його творчості. В'язнична лірика І. Світличного, М. Руденка, М. Осадчого, Є. Сверстюка. Поезія І. Калинця та Т. Мельничука.

1. Дисидентський рух. Зародження дисидентства. Зовнішні і внутрішні фактори. Гуманні політичні позиції руху. Організації інакодумців. Причини виникнення дисидентства в Україні, активна участь письменників.

Участь дисидентів у формуванні Гельсінської групи (М. Руденко, В. Стус, О. Тихий, Ю. Литвин, О. Бердник). Форми вияву руху опору: петиції, протести, адресовані до влади, демонстрації, самвидавна література. Роль статті І. Дзюби «Інтернаціоналізм чи русифікація?» у пробудженні національної самосвідомості. Провідні учасники дисидентського руху: Бердник Олесь Павлович, Гель Іван Андрійович, Горбаль Микола Андрійович, Горинь Богдан Миколайович, Горинь Михайло Миколайович, Горська Алла Олександрівна, Дзюба Іван Михайлович, Дужий Петро, Заливаха Опанас Іванович, Кочур Григорій Порфірович, Лесів Ярослав Васильович, Лук'яненко Левко Григорович, Макух Василь, Мороз Валентин Якович, Розумний Петро, Руденко Микола Данилович, Сверстюк Євген Олександрович, Світлична Надія Олексіївна, Світличний Іван Олексійович, Симоненко Василь Андрійович, Снегирьов Гелій, Сокульський Іван Григорович, Стус Василь Семенович, Тихий Олексій Іванович, Хмара Степан Ількович, Чорновіл В'ячеслав Максимович, Шкрумеляк Юрій Андрійович.

2. Іван Світличний (1929, с. Половинкине, Старобільська обл. – 1992, Київ) – український літературознавець, мовознавець, літературний критик, поет, перекладач, діяч українського руху опору 1960-1970-их років, репресований – духовний лідер шістдесятництва.

І. Світличний – організатор культурного та наукового життя творчої молоді в 60-х рр. Роль І. Світличного у формуванні правозахисної свідомості. Поєднання його національних та громадських переконань із лірикою високого художнього рівня. Духовний вплив І. Світличного на прогресивну

молодь (В. Стус, В. Голобородько, М. Воробйов, В. Кордун, А. Горська, В. Симоненко).

Моральний максималізм та елітарність поезії. Цикл «Гратовані сонети», поема «Курбас».

Літературознавчі студії І. Світличного. І. Світличний – носій і продовжувач традицій «харківської філологічної школи»: «Коли входиш у літературу... (Роздуми над першими збірками поезій)», «У поетичнім космосі: Поле. нотатки про поезію молодих», «Серце для куль і для рим: Поезії. Поетичні переклади. Літературно-критичні статті», «Голос доби. Листи з «Парнасу»» (2 кн.)

Перекладацький доробок І. Світличного зі слов'янських мов та французької (Незвал, Словацький, Д. Максимович, Норвід, Галас, Ганзлік, Маген, Барадулін, Лафонтен, Ронсар, Бодлер, Елюар, Сюперв'ель, Арагон, Шар, Мішо, Верлен, Леконт де Ліль).

Образ І. Світличного у мистецтві (А. Горська, В. Губа) та кінематографі (А. Ящин, С. Чернілевський).

3. Василь Стус (1938, с.Рахнівка, Вінницька область – 1985, табір ВС-389/36-1 біля села Кучино, Пермський край, РРФСР) – український поет, перекладач, прозаїк, мислитель, літературознавець, правозахисник. Трагічна постать В. Стуса в контексті тоталітарного режиму. Табори. Заслання. Реабілітація. Концепція «естетики страждання» у філософських поглядах В. Стуса та в його творчості.

Філософічність та концептуальність Стусової лірики. Поєднання українських і світових традицій. Вплив Р. Рільке, Верхарна, Камю. Експресія. Еволюція поета від культурологічних позицій шістдесятництва до свідомості послідовного правозахисника, до націоналістичного світобачення та гуманістичного екзистенціалізму. Увідомлення внутрішньої свободи. Провідні мотиви поетичних збірок «Круговерть» (1964), «Зимові дерева» (1970), «Веселий цвинтар», «Свіча в свічаді» (1977), «Палімпсести» (1986). Історіософічність лірики («За літописом Самовидця», «Сто років, як сконала Січ» та ін.). Філософський цикл «Трени М. Чернишевського» – роздуми про трагічну долю українського народу. Традицій Т. Шевченка та І. Франка.

Прийоми віршування. Широкий арсенал поетичних засобів. Авторські новотвори. Верлібр. Специфічна лексика. Фольклоризми. Сміслова градація. Герметизм. Символіка.

Перекладацька діяльність (Гете й Рільке (Сонети до Орфея, Дуїнські елегії), з німецької – вірші та повісті Пауля Целана, Альберта Еренштайна, Готтфріда Бенна, Едуарда Меріке, Еріха Кестнера, Ганса Магнуса Енценсбергера; з англійської – поезії Кіплінга, з італійської – Джузеппе Унгаретті, з іспанської – твори Федеріко Гарсія Лорки, з французької – Гі де Мопассана, Артюра Рембо, Рене Шара).

Літературно-критична діяльність В. Стуса, його епістолярій. «Феномен доби».

В. Стус у кіномистецтві та театрі.

4. Микола Руденко (1920, с. Юр'ївка, нині Лутугинський район – 2004, Київ) – український письменник, поет, філософ, громадський діяч, засновник Української Гельсінської Групи). Провідні мотиви та стильові особливості поезії М. Руденка. Традиційна поетика і модерні поетичні форми (верлібр, ліричні рефлексії). Збірки поезій: «З походу», 1947, «Незбориме плем'я», 1948, «Мужність», 1952, «Світлі глибини», 1952, «Поезії», 1956, «Всесвіт у тобі», 1968, «Я вільний. Поема», 1977, «Пером із янгольського крила», 2003. Проза та публіцистика. «Вітер в обличчя», 1955. «Остання шабля», 1959. «Біла акація», 1962. «Ковчег всесвіту», 1996. «Найбільше диво – життя», 1999. «Орлова балка», 2002. «Енергія прогресу», 2005.

Щоденник.

5. Ігор Калинець (1939, Ходорів) – поет, прозаїк, один із чільних представників «пізньошістдесятницької» генерації і дисидентсько-самвидавного руху в Україні, політв'язень. Висока культура поетичного мислення.

Цикли творчості. «Пробуджена Муза» (збірки 1960-х).

Фольклорно-міфологічні мотиви збірки «Вогонь Купала» (1967). Ранній «стеноромантизм». Екзистенційні мотиви у творах. Бароківі риси. Емоційний біль, філософське осмислення життя у поезії 70-72 рр. Еволюція творчості. «Невольничча Муза» (1972-1981).

Особливості збірок «Слово триваюче: Поезії», 1997, «Терновий колір любові: Мала книжка любовної лірики», 1998.

Поетикальні особливості. Текстові стилізації. Формальна винахідливість.

Творчість для дітей («Пан Нікто: Довга казка», 1994, «Про дівчинку і квіти», 1995, «Данка і Крак : казкова повість», 2018).

6. Тарас Мельничук (1938, с. Уторопи, Станіславське воєводство – 1995, Коломия) – український поет-дисидент, в'язень радянських таборів, репресований. Становлення світогляду Т. Мельничука як поета-нонконформіста. Міфопоетичність, проблеми буття, драматизм, народнопісенність у поезії. Збірки: «Несімо любов планеті», 1967, «Із-за грат» 1982, «Князь роси» 1990, «Чага» 1994.

7. Михайло Осадчий (1936, с. Курмани, Недригайлівський район, Сумська область – 1994, Львів) – український журналіст, письменник-земляк. Дисидент, політичний в'язень СРСР, член-засновник Української асоціації незалежної творчої інтелігенції, редактор самвидавного журналу «Катедра». Знищена збірка віршів «Місячне поле».

Проза. Біографічна повість про Остапа Вишню «Геній сміху, або Зустріч із вождем».

Повість «Більмо» з Ярославом Ступаком.

Перекладач (Г. Лорка, балтійські поети).

8. Євген Сверстюк (1927, с. Сільце, нині Горохівського району – 2014, Київ) – український літературний критик, есеїст, поет, мислитель, філософ, президент українського ПЕН-клубу. Політв'язень радянського режиму.

Літературно-критична та публіцистична творчість Є. Сверстюка.

Книги: «Собор у риштованні», 1970. «Блудні сини України», 1993. Обкладинка та ілюстрації Опанаса Заливахи, Збірка есеїв, літературно-критичних статей і виступів автора, присвячених відродженню духовності й морально-етичним проблемам («Кобза» ; 1–2 ; 3–4. Серія 6. Письменники України та діаспори), «На святі надій. Вибране», 1999. «На хвилях «Свободи». Короткі есеї», 2004, «Не мир, а меч. Есеї», 2009, «Правда полинова», 2009, «Шевченко понад часом. Есеї», 2011, «Гоголь та українська ніч», 2013, «Світлі голоси життя», 2015, «Шевченко понад часом. Есеї. Видання третє», 2015, «На полі чести. Книга 1. Невже то я», 2015, «Писані синім крилом», 2015.

Перекладацька діяльність.

Тема 6. Літературний «андеграунд» 60-70-х рр. «Київська школа» («ліве крило шістдесятників», «постшістдесятники», «сімдесятники», «нешістдесятниками», «поети «витісненого покоління»): Василь Голобородько, Віктор Кордун, Василь Рубан, Микола Воробйов, Михайло Саченко, Валентина Отрощенко, Надія Кир'ян, Михайло Григорів, Іван Семененко, Станіслав Вишенський, Валерій Ілля.

1. Естетична опозиція та недекларована естетична концепція «Київської школи». Творчі принципи. Модерністська естетика творчості. Філософічність. Концептуально-асоціативна лірика. Трансформація давнього міфологічного мислення. Творення своєрідного метафізичного часопростору. Інтелектуалізм. Поетична символіка. Відродження давньої поетичної традиції. Герметичне письмо.

2. Василь Голобородько (1945, Адріанопіль Перевальського району Ворошиловградської області) – український письменник.

Анімістичні уявлення у ранній творчості. Проблеми національної пам'яті, людини і світу. Взаємопереплетання «живого» й «неживого». Фантастика. Гіперболізація. Зб. «Летюче віконце», 1970.

Еволюція творчості. Епічність. Масштабність. Оновлення прадавніх архетипів. Збірки: «Зелен день», 1988, «Ікар на метеликових крилах», 1990, «Калина об Різдві», 1992, «Слова у вишиваних сорочках», 1999, «Зелен день» (1988); «Посівальник» (2002), «Дозволені забави» (2016); «Яблуко добрих вістей» (вибране) (2019).

Образи птахів у контексті фольклорних роздумів «Українські птахи в українському краєвиді» (2002).

Фольклористичні розвідки. «Міфопоетична трансформація українського обряду сватання в українських народних казках» (2002).

Збірка дитячих поезій «Віршів повна рукавичка», 2010.

3. Віктор Кордун (1946, с. Васьковичі – 32005, Київ) – український поет, перекладач. Філософічність. Творення авторського міфу у творчості: «Земля натхненна» (1984), «Пісеньки з маминого напрестка» (1986), «Славія» (1987), «Кущ вогню» (1990), «Сонцестояння» (1992), «Трава над травою» (2005).

4. Микола Воробйов (1941, Мельниківка) – поет, представник Київської і Лаврської шкіл, маляр.

Медитативно-філософська лірика. Модерністський дискурс М. Воробйова. Поетика (кольорові екстраполяції, символічні парадокси). Твори: «Букініст» (1966), «Без кори» (1967), «Пригадай на дорогу мені» (1985), «Місяць шипшини» (1986), «Ожина обрію» (1988), «Прогулянка одинцем» (1990), «Верховний голос» (1991), «Іскри в слідах» (1993), «Човен» (1999), «Срібна рука» (2000), «Слуга півонії» (2003), «Оманливий оркестр» (2006), «Без кори. Вибране» (2007), «Скринька з прикрасами» (2014), «Гора і квітка» (2018), «Намальовані двері» (2019).

5. Михайло Григорів (1947, Лісний Хлібичин – 2016 року, Київ) – український поет.

Особливості поетичних збірок «Вези мене, конику», «Зелена квітка тиші», «Спорудження храму», «Сади Марії». Авангардна поезія апокаліпсису.

Перекладацька діяльність (з латв. І. Зієдоніса, П. Зірнітіса, Е. Веверіса, О. Вацієтіса та ін.).

Тема 7. «Тиха поезія» 70-х рр. (Л. Талалай, П. Мовчан, пізній М. Вінграновський, В. Підпалый, Н. Білоцерківець, В. Затулівітер, В. Діденко, П. Засенко, Д. Чередниченко, В. Лучук, І. Жиленко. С. Майданська, Г. Чубай, Т. Мельничук, О. Лишега).

1. Народження напряму «тиха лірика» добою шістдесятництва (В. Підпалый, В. Діденко, Л. Талай, П. Засенко, В. Лучук). Творчі доміанти «тихої лірики». Опозиція нормативам «соціалістичного реалізму». Увага до онтологічних проблем існування людини. Філософічність. Естетизація і поліваріантність національної традиції. Ідеалізований умовний синтетичний національний поетичний канон.

2. Володимир Підпалый (1936, с. Лазірки Полтавської області – 1973) – український поет, прозаїк, перекладач.

Екзистенційна медитативність та філософічність лірики. Елегійність. Проблеми історичної пам'яті, гармонії зі світом. Пейзажна лірика.

Збірки «Тридцять літо» (1966), «В дорогу – за ластівками» (1968), «Вишневий світ» (1970), «Сині троянди» (1979), «Поезії» (1982), «Береги землі» (1986), «Кожна бджілка – немов лічилка» (1991), «Сковородинські думи» (2002), «Золоті джмелі» (2011).

3. Леонід Талалай (1941, Савинці Савинського району Харківської області – 2012, Київ) – український поет.

Проблемно-тематичний діапазон збірок (Журавлиний леміш («Донецьк», 1967), «Вітрила тривог» (1969), «Осінні гнізда» (1971), «Не зупиняйся, мить!» (1974), «Допоки твій час» (1979), «Високе багаття» (1981), «Вода у пригорщі» (1981), «Глибокий сад» (1983), «Наодинці зі світом» (1986), «Луна озвалась на ім'я» (1988), «Така пора» (1989), «Крилом по землі» (1996), «Потік води живої» (1999), «Неурахований час» (2006).

4. Павло Мовчан (1939, Велика Вільшанка, Київська обл.) – український громадський діяч, журналіст і політик; поет, перекладач, сценарист. Голова ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка; член Центрального проводу УНП; шеф-редактор газети «Слово Просвіти»).

Художньо-філософське осмислення буття в збірках («Нате!» (1963), «Летюче дерево» (1972), «Зело» (1973), «Пам'ять» (1977), «Досвід» (1980), «Круговорот», «В день молодого сонця» (1981), «Голос» (1982), «Жолудь» (1983), «Світло» (1986), «Поріг» (1988), «Сіль» (1989), «Осереддя» (1989), «Відбитки» (1992), «Хрест» (1993).

Твори ля дітей («Нитка-оксамитка» (1975), «Календар», «Польовичок» (1985).

Збірка есеїв і літературно-критичних статей: «Ключ розуміння» (1990), «Мова – явище космічне» (1994); Перекладацька діяльність (Г. Матевосяна, Ю. Марцинкявічюса, М. Каріма тощо).

Кінематографічна творчість (автор ідеї мультсеріалу «Лис Микита» на мотиви творчості Івана Франка. Автор сценарію мультфільму «Котигорошко»).

Тема 8. Українська школа художнього перекладу Творчість поетів-перекладачів у 60-ті роки ХХ століття» (Г. Кочур, М. Лукаш, А. Перепадя, І. Качуровський).

1. Григорій Кочур (1908, Феськівка, Чернігівська обл. – 1994, Ірпінь) – перекладач (творець школи перекладу шістдесятих-вісімдесятих), поет, літературознавець, громадський діяч.

Збірка віршів «Інтинський зошит» (1989)

Перекладацька діяльність. «Відлуння» (1969), «Друге відлуння» (1991), «Третє відлуння: Поетичні переклади» (2000). Увага до ролі художньої деталі в тексті оригіналу, до чарівної мелодики поезії відзначаються переклади Г. Кочура (лірика Сапфо, Овідій в інтерпретації Кочура, лірика Ф. Петрарки, П. Верлена, О. Блока, трагедія «Гамлет» Шекспіра, переклади польської лірики, грузинської поезії тощо).

Значення статей перекладача для теорії й історії українського художнього перекладу. Статті з теорії перекладів, кваліфікованих передмов до видань зарубіжних авторів, численних рецензій і спогадів («Бібліографія французької шевченкіани», 1967, «Феномен Миколи Лукаша», «Гроно п'ятірне» витримки соловецької: До 100-річчя з дня народження Миколи Зерова», 1990, «Перекладацький доробок неокласиків», 1997, «Література та переклад: Дослідження, рецензії, літературні портрети, інтерв'ю: у 2 т.», 2008).

2. Микола Лукаш (1919, Кролевець – 1988, Київ) – український перекладач із 14 мов, мовознавець і поліглот, фольклорист-новатор.

Перекладацька діяльність. Особливість майстерного відтворення першотвору, точне відтворення неологізмів («Слово о полку Ігоревім», «Фауст» Гете, «Бал в опері» Юліана Тувіма, «Мадам Боварі» Флобера,

«Декамерон» Бокаччо, лірику Ф. Шіллера, Г. Гейне, Р. Бернса, Ю. Тувіма, П. Верлена, Г. Лорку, Г. Аполлінера та ін.).

3. Анатоль Перепадя (1935, м. Олександрія – 2008, Київ) – український перекладач із романських мов.

Сумщина в житті А. Перепаді.

Перекладацька діяльність із романських мов – французької, італійської, іспанської, португальської, каталанської. Бальзака – «Лілея долини» (1991); Моріака – «Поцілунок, дарований прокаженому», «Мавпуля», «Агнець», «Старосвітський хлопчик», «Гадючник», «Дорога в нікуди»; Сент-Екзюпері – «Планета людей», «Нічний політ», «Лист до заручника», «Маленький принц»; Камю – «Чума», «Сторонній», «Падіння»; Клоделя – «Благовіщення Діві Марії»; Челліні – «Життєпис Бенвенуто, сина Маестро Джованні Челліні, Флорентинця, написаний ним самим у Флоренції»; трилогія Кальвіно – «Наші предки» («Розполовинений віконт», «Барон-верхолаз», «Лицар-невмирака»); Сервантеса – «Дон Кіхот» (частина друга) (розділи XXI – XXXV, LXI – LXXIV); Пруста – «У пошуках утраченого часу» (7 томів); Петrarки – «Канцоньєре»; Рабле – «Гаргантюа та Пантагрюель».

4. Ігор Качуровський (псевдонім Хведосій Чичка, 1918, Ніжин – 2013, Мюнхен) – український поет, перекладач (з 23 мов), прозаїк, літературознавець, педагог, радіожурналіст, знавець європейської літератури. Переклади. Світовий сонет у перекладах Ігоря Качуровського. Франческо Петрарка, «Вибране» (Мюнхен, 1982); «Золота галузка: антологія іберійської та ібероамериканської поезії» (з іспанської, португальської і каталанської; Буенос-Айрес-Мюнхен, 1991); «Стежка крізь безмір: сто німецьких поезій (750–1950)» (Париж-Львів-Цвікау, 2000); «Пісня про Ролянда» (зі старофранцузької силабічним розміром оригіналу; Львів, 2008); «Нобелівська лекція з літератури» Олександра Солженіцина (Новий Ульм, 1973), п'єса Алехандро Касони «Човен без рибалки» (з еспанської; Буенос-Айрес, 2000). Особливості збірки поетичних перекладів «Круг понадземний» (Київ, 2007): із іспанської мови (уривки з «Пісні про мого Сіда», Хосе Асунсіон Сільва, Рубен Даріо, Амадо Нерво, Хуан Рамон Хіменес, Габріеля Містраль, Альфонсіна Сторні, Федеріко Гарсія Льорка, Хорхе Люїс Борхес та ін.), із італійської (перші сонетисти, Франческо Петрарка, Мікелянджело та ін.), з португальської (Оляво Біляк та ін.), з нім. (міннезінгери, Фрідріх Гельдерлін, Людвіг Уланд, Йозеф фон Айхендорф, Фрідріх Рюккерт, Аннетте фон Дросте-Гюльсгоф та ін.), з англійської (народні баляди, Альфред Теннісон та ін.), з французької (Жозе-Марія де Ередія, Поль Верлен, Артюр Рембо та ін.), із польської (Юліан Тувім та ін.).

Наукова діяльність («Нарис компаративної метрики» (Мюнхен, 1985), праця з теорії літературних жанрів «Генерика і архітектоніка», кн. 1 «Література європейського Середньовіччя» (передмова Івана Дзюби; Київ, 2005), кн. 2, ч. 1. «Засади наукового літературознавства», ч. 2. «Жанри нового письменства» (Київ, 2.)).

Розділ 2. Проза, драматургія, літературознавство 60-70-х років ХХ століття.

Тема 1. Розвиток театру й драматургії в 60–70 роках ХХ століття: боротьба модерністичних тенденцій з ідеологічною заангажованістю та публіцистичністю.

1. Вектор української драматургії у період «потепління». філософське вирішення моральної проблематики. Трагедія О. Левади «Фауст і смерть» (1960), комедія О. Коломійця «Фараони» (1961), драма М. Стельмаха «Правда і кривда» (1965) як етапна межа драматургічного поступу. Відновлення національних традицій. Вплив «генералізованих» традицій О. Корнійчука. Художня вторинність ідеологічно запрограмованих творів.

- Конфлікт наукового й морального подвижництва у п'єсі «Фауст» О. Левади.

Мотив глобальної раціоналізації у п'єсі О. Левади «Бути чи не бути» («Гроза над Гавайями», 1963),

- Естетичні координати п'єси М. Стельмаха «Правда і кривда» (1965)

Фольклорні мотиви у п'єсах М. Стельмаха «На Івана Купала» (1966) та «Зачарований вітряк» (1967),).

- Проблемно-тематичний діапазон творчості Олексія Коломійця. Комедія ситуацій О. Коломійця «Фараони». Традиції бурлеску.

2. «Нова хвиля» в 70-і роки ХХ ст. (Лариса Хоролець, В. Бойко, Я. Стельмах, Д. Кешеля та інші), пропагування морально-етичних цінностей.

Пріоритет «виробничої п'єси».

- Народна інтелігентність як прикмета внутрішнього аристократизму у драмах «Дума про любов» (1971) М. Стельмаха, «Голубі олені» (1973), «Кравцов. Повість про вірність» (1975), «Дикий Ангел» (1978) О. Коломійця, «Джонатан – яблуко зимове» (1972), «Ясонівські молодиці», «Недоспівана пісня» (1973), «Живи, Крутояре» (1975) О. Підсухи, «Таке довге, довге літо» (1974), «Під високими зорями» (1976) М. Зарудного, «Перстень з діамантом» (1977) О. Левади. Лірико-романтична тональність творів.

- Конфлікт поколінь у п'єсах М. Зарудного «Ну й дітки ж...», у «Дикому Ангелі» О. Коломійця, «Межі спокою» П. Загребельного, драмах «Відкриття» (1975), «Наближення» (1984) й «Розслідування» (1987) Ю. Щербака, «А далі підете ви» (1979) В. Лігостова, «Мені тридцять» (1978) Лариси Хоролець, «Шкільна драма» (1978) та «Молода гвардія» (1981) Я. Стельмаха. «Колір осіннього листя» та «Весняний хідлящів» (1973) В. Говяди.

- Колізії наукової інтелігенції в п'єсах Ю. Мушкетика («Відкриття», «Наближення», «Розслідування»), В. Врублевської (п'єса «Кафедра», 1979), В. Лігостова «А далі підете ви», П. Загребельного у п'єсі «Межа» (інсценізація роману «Розгін») та ін.

- Драматургічне освоєння історичної теми (Ліна Костенко «Маруся Чурай», М. Зарудний «За Сибіром сонце сходить», О. Коломієць «За

дев'ятим порогом», «Камінь русина», І. Кавалерідзе «Григорій і Параскева», П. Загребельний у п'єсі «Євпраксія» (інсценізація однойменного роману).

Тема 2. Українська проза 60-80-рр. «Конкретно-реалістична» та «лірико-романтична» проза. Переосмислення та «перепрочитання» війни. Космос українського села як етико-моральний орієнтир. Криза самоідентифікації. Літературне «привласнення» міста.

1. Головні тенденції літературних шукань малої епіки. Художня концепція особистості. Григор Тютюнник у контексті «шістдесятників».
 2. Григор Тютюнник (1931, Шилівка – 1980, Київ) у контексті «шістдесятників», його участь у розширенні жанрово-стильового потенціалу української літератури 60-90-х років. Реалізація стильової манери неореалізму.
 3. Новаторські пошуки у першій збірці «Зав'язь» (1966).
 3. Аналіз душі людини у збірках «Деревій» (1969), «Батьківські пороги», «Коріння».
 4. Вселюдські мотиви й проблеми у творах митця.
 - Екзистенціальна проблематика творів («Отдавали Катрю», «Деревій», «Смерть кавалера», «Три зозулі з поклоном», «Син приїхав»).
 - Обстоювання етичних принципів («Нюра», «Вуточка», «Дивак», «Дикий»).
 5. Усунення дидактизму в оповіданнях для дітей (зб. «Ласочка» (1970), «Степова казка» (1973)).
 6. Розкриття колізій ініціації як змушнення дитячої душі в трагічній ситуації війни у повістях («Облога», «Климко» (1976)).
 7. Оновлення жанрового й стильового арсеналу засобів типізації у повісті «Вогник далеко в степу» (1979).
- Екранізації творів (фільм «Скляне щастя» (1981) за мотивами оповідання «Син приїхав»; кінокартина «Климко» (1983) за однойменною повістю і творами «Дід Северин» і «Вогник в степу»; «Три плачі над Степаном» (1993)).

Тема 3. Українська проза часів «потепління». Історичний роман та химерний роман в українській прозі 60-80-х років. Документалізм. Філософічність. Мовна стилізація. Орієнтація на зв'язок часів.

1. Історичні романи «Диво» (1968), «Первоміст» (1972), «Смерть у Києві» (1973), «Євпраксія» (1975), «Роксолана» (1980), «Я, Богдан» (1983), «Тисячолітній Миколай» (1994) П. Загребельного (1924, с. Солошине – 2009, Київ)). Історія та сучасність у романах.
2. Історичні романи Р. Іваничука (1929, Трач, Польська Республіка – 2016, Львів) «Мальви» (1968), «Черлене вино» (1977), «Манускрипт з вулиці Руської» (1979), «Вода з каменю» (1982), «Шрами на скалі» (1987); «Журавлиний крик» (1988); «Орда» (1992). Художнє моделювання української історії та історичних осіб.

3. Постать Вал. Шевчука на тлі шістдесятників.

- Валерій Шевчук (нар. 20 серпня 1939, Житомир) – український письменник-шістдесятник, майстер психологічної і готичної прози, автор низки літературознавчих та публіцистичних праць, інтерпретатор українського літературного бароко. Погляди, ідеї, переконання Валерія Шевчука.

Три основні напрямки: історична проза, твори, що відображають сучасне життя, літературознавчі праці. Ідейно-естетична платформа творчості Валерія Шевчука. Тематика. Проблематика. Образи. Жанрові особливості творів. Романи В. Шевчука: філологічність, інтертекстуальність, культурологічність, спроба переосмислення досвіду минулого.

- Роман-балада «Дім на горі» (1983) В. Шевчука. Барокове поєднання високого (духовного) й низького (буденного). Проблема роздвоєння особистості. «Переломлення» елементів і форм синкретичного мислення. Дійсний і уявний світ. Тяжіння до міфологізму.

- Роман-трилогія «Три листки за вікном» (1986) – таємничо-детективна історія трьох поколінь. Міфологічне прочитання історії.

- Повість «Птахи з невидимого острова» (1989) – чотири філософські повісті з пригодницько-фантастичними фабулами («мислительські детективи»). Містично-фантастичні сюжети.

Тема 4. «Химерна проза» як можливість уникнення штампів прози «соцреалізму», її традиції (О. Ільченко, В. Земляк, В. Міняйло, В. Дрозд, Є. Гуцало).

1. Химерна проза»: традиції: фольклор, «низове бароко», «котляревщина», творчість М. Гоголя, О. Стороженка, М. Йогансена, засвоєння досвіду світової літератури (Є-Т.-А. Гофман).

2. Олександр Ільченко (1909, Харків – 1994, Київ) – український письменник, сценарист. Химерний роман з народних вуст «Козацькому роду нема переводу, або ж Мамай і Чужа Молодиця» (1958) О. Ільченка: синтез мистецтв, два виміри реальності.

3. Василь Земляк (справж. Вацлав Вацек, 1923, Конюшівка – 1977, Київ) – український письменник і кіносценарист. Нова якість прози В. Земляка («Лебедина згряя» (1971), «Зелені млини» (1976)). Органічне поєднання реалістичного й фантастичного, імовірного й таємного. Багатство й виразність соціально-психологічного типажу героїв. Роль детелей, описів. Філософічність діалогії. Елементи умовності, гротеску.

3. Володимир Дрозд (1939, с. Петрушин, Чернігівська обл. – 2003). Особливості прози В. Дрозда (п. «Ірій» (1974), р. «Спектакль» (1985), п. «Самотній вовк» (1983), р. «Листя землі» (1992)). Переосмислення міфологічно-притчевих сюжетів. Філософські узагальнення. Фантастика.

4. Віктор Міняйло (1919, с. Строків Житомирської області – 2018, м. Біла Церква). Романістика В. Міняйла в контексті традицій української «химерної

прози». Міфологічна матриця діалогії В. Міняйла «Зорі й оселедці» та «На ясні зорі».

6. Євген Гуцало (1937, с. Старий Животів Вінницька область – 1995) – український письменник, журналіст, поет і кіносценарист. Особливості «химерної прози» Є. Гуцала. Фантазійна трилогія: романи «Позичений чоловік» (1982), «Приватне життя феномена» (1983) та повість «Парад планет» (1984). Сукупість реалізму та їдкої фантазії. Колаж. Гротеск.

7. «Химерна проза» у типологічному ряді з творами магічного реалізму (А. Карпентер, Ж. Амаду, М.А. Астуріас, Г. Гарсія Маркес та ін.).

Тема 5. Роль літературних критиків у динаміці шістдесятництва (І. Дзюба, І. Світличний, Є. Сврестюк, М. Коцюбинська, В. Мороз, М. Брайчевський, Ю. Бадзьо, В. Іванисенко).

1. Роль літературних критиків у динаміці шістдесятництва:

- Іван Дзюба (нар. 1931, с. Миколаївка Волноваський район) – літературознавець, письменник, громадський та політичний діяч. Книги: «Інтернаціоналізм чи русифікація?» («Самвидав», 1965), «Грані кристала» (1978), «На пульсі доби: штрихи до портретів письменників народів СРСР» (1981), «Автографи відродження» (1986), «У всякого своя доля» (1989), «Бо то не просто мова, звуки» (1990), «Застукали сердешну волю...» (1995), «Між культурою та політикою» (1998), «Тарас Шевченко» (2005), «З криниці літ. У 3-х томах (2006—2007), «Нагнітання мороку: від чорносотенців ХХ ст. до українофобів початку ХХІ ст.» (2011), «Донецька рана України: Історико-культурологічні есеї», 2015, «Чорний романтик: Сергій Жадан», 2017.

Статті та лекції: «Вимирання слова» (2004), «Микола Хвильовий: «Азійський ренесанс» і «психологічна Європа»», (2005),

Редактор 10-томної серії «Україна. Антологія пам'яток державотворення Х-ХХ ст.», упорядник її 5-го тому «Романтики національного відродження (1800-1863 роки)» (2009).

- Михайлина Коцюбинська (1931, Вінниця – 2011, Київ) – український філолог та літературознавець, активна учасниця руху шістдесятників. Книги: «Література як мистецтво слова.» (1965), «Книга споминів» (2014). Статті: «Василь Стус у своїх листах (Листи В. Стуса до В. Дідківського)», «Стусове «самособоюнаповнення» (Із роздумів над поезією і листами В.Стуса)», 1995, «Василь Стус у контексті сьогоденної культурної ситуації», 1998, «Ще одне епістолярне відлуння недавнього минулого (Листи В. Чорновола до А.-Г. Горбач)», 2002, «Надія з родини Світличних // Українки в історії», 2004, «Людина серед людей: Роман Корогодський у колі друзів і однодумців», 2008, «Світло Світличних: Іван і Надія // Світличний І. О. Світлична Н. О. З живучого племені Дон Кіхотів», 2008, «Тихий стоїцизм Григорія Кочура», 2009.

2. Історична проблематика у публіцистиці шістдесятників («Інтернаціоналізм чи русифікація?» І. Дзюби, «Репортаж із заповідника

імені Берії» В. Мороза, «Блудні сини України Є. Сверстюка, «З приводу процесу над Погружальським» (1964 р.) Є. Сверстюка, «Народ мій завжди буде» М. Брайчевського, «Право жити» Ю. Бадзьо). Модель національної пам'яті українців. Ідея української державності. Бачення української національної ідентичності у т. зв. трикутнику «християнство» («віра батьків») – рідна мова («мова Шевченка й Франка») – культура («гуманітарна аура нації»).

3. Концепції української національної культури: а) «ініціативна культура» як ресурс культуротворення (Д. Павличко); б) «компенсаторна культура» як спосіб культуротворення (М. Маринович); в) людина-культура як суб'єкт культуротворення (Є. Сверстюк); г) «приваблива культура» як двигун культуротворення (І. Дзюба, М. Маринович); д) «цілісна культура» як орієнтир культуротворення (І. Дзюба); е) державотворча культура як проміжна найближча ціль культуротворення (І. Дзюба); є) «універсальна культура» та «гуманітарна аура нації» як стратегія культуротворення й альтернатива заблокованій культурі (І. Дзюба та Л. Костенко).

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		Лек	пр	ко	С		лек	П	ко	С
к	р	нс	р	р	р.	нс	р			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Розділ 1. Розвиток українського шістдесятництва 2 пол. ХХ ст. Поезія.										
Тема 1. Літературний процес 60-х рр. ХХ ст. Риси нового творення.		2	2		2		2	2	2	4
Тема 2. Поезія. В. Симоненко, М. Вінграновський, І. Драч, Б. Олійник, Д. Павличко		2	2		2					4
Тема 3. Жіноча лірика					3					4
Тема 4. Самобутня постать Ліни Костенко в українській ліриці.		2	2		2			2		4
Тема 5. Дисидентство в поезії. Концепція «естетики страждання» у філософських поглядах В. Стуса та в його творчості. В'язнична лірика І.		2	2	2	2		2			4

Світличного, М. Руденка, М. Осадчого, Є. Сверстюка. Поезія І. Калинця та Т. Мельничука.									
Тема 6. Літературний «андеграунд» 60-70-х р.. «Київська школа».		2		2					4
Тема 7. «Тиха поезія»				3					4
Тема 8. Українська школа художнього перекладу				3					4
Разом		8	10	1 9		2	2		32
Розділ 2. Шістдесятництво в прозі та літературознавстві.									
Тема 1. Розвиток драматургії				3					4
Тема 2. Мала проза. Григій Тютюнник у контексті «шістдесятників».		2		2					5
Тема 3. Історична проза. Постать Вал. Шевчука на тлі шістдесятників.		2	2	3					5
Тема 4. «Химерна проза» як можливість уникнення штампів прози «соцреалізму», її традиції.		2	2	2					5
Тема 5. Роль літературних критиків у динаміці шістдесятництва.				3					5
Разом		4	6	1 3					24
Усього годин	60	12	16	3 2		2	2		56

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Неонародницька концепція лірики В. Симоненка. Еволюція творчості М. Вінграновського.	2
2	Самобутня постать Л. Костенко в українській ліриці. Історія і сучасність у творчості.	2
3	Дисидентський рух в українському суспільстві та літературі. Концепція «естетики страждання» у філософських поглядах В. Стуса та його творчості	2

4	Літературний «андеграунд» 60-70-х рр. «Київська школа».	2
5	Українська школа художнього перекладу. Творчість поетів-перекладачів у 60-ті роки ХХ століття» (Г. Кочур, М. Лукаш, А. Перепадя, І. Качуровський).	2
6	Головні тенденції літературних шукань малої епіки. Григір Тютюнник у контексті «шістдесятників».	2
7.	Історична проза в українській літературі 60-80-х років. Постать Вал. Шевчука на тлі «шістдесятників».	2
8.	«Химерна проза» як можливість уникнення штампів прози «соцреалізму», її традиції.	2
Усього годин		16

9. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Аністратенко А. *Альтернативна історія як метажанр української і зарубіжної прози: компаративна генологія і поетика*. Монографія. Чернівці: БДМУ, 2020. 548 с.
2. Горбань А. В. *Теорія літератури: навчальний посібник*. Житомир :Вид-во ЖДУ, 2020. 233 с.
3. Генералюк Леся. *Претексти інтермедіальності: вербально-візуальний формат*. Київ: Інтерсервіс, 2024. 556 с.
4. Ковалів Ю. *Історія української літератури кінець ХІХ – поч. ХХІ ст.* Том 7. Випробування репресіями і війною. К. : «Академія». 2020. 528 с.
5. Ковацька О. *Українська постколоніальність у текстах і контекстах*. Брустури: Дискурсус, 2022. 172 с.
6. Кошелівець І. «Можна одверто? або Туга за катарсисом (статті, огляди, рецензії, інтерв'ю): збірник наукових праць/І. М. Кошелівець; упор. І. М. Кошелівець, Л.Б. Тарнашинська; авт. передм. Є.О. Сверстюк, В. В. Коптілов; вступ. ст. та примітки Л.Б. Тарнашинської. Харків: ФОП Панов А.М., 2018. 648 с.
7. Кузнецов Ю.Б. *Від художнього психологізму до художнього психоаналізу*. Київ : УОВЦ «Оріон», 2020. 544 с.
8. Мовчан Р. *У пошуках архітвору : (з історії української літератури ХХ століття)*. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2018. 448 с.
9. Пахаренко В. *Секрети мистецтва слова*. Київ : ВД «Освіта», 2023. 408 с.
10. Семків Р. *Пригоди української літератури : від романтизму до постмодернізму*. К. : Темпора, 2023. 688 с.
11. Сиротенко В., Суровцева Р. *Історія української літератури ХХ сторіччя та методика її викладання*. К. : Центр видавничої літератури, 2019. 392 с.
12. Сиваченко М. *Текстологічні сюжети української літературної класики*. Київ: Наукова думка, 2021. 614 с.

13. Тарнашинська Л. *Українське шістдесятництво: профілі на тлі покоління (Історико-літературний та поетикальний аспекти)*. 2-е видання, доповнене. Київ: Смолоскип, 2019. 592 с.
14. Тарнашинська Л. *Презумпція доцільності. Абрис сучасної літературознавчої концептології*. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 534 с.
15. Тарнашинська Л. *Художня галактика Валерія Шевчука*.
16. Ткаченко Л. *Теологія знання. Художньо-інтерпретаційні моделі в українській прозі XIX – поч. XXI ст. : монографія*. Київ : Вид-во «Книга», 2015. 280 с.
17. Ткачук М.П. *Українська література XX століття*. К. : Центр учбової літератури, 2020. 608 с.
18. Харчук Р. *Історична пам'ять Т.Г. Шевченка : спроба реконструкції: монографія*. Київ : ВЦ «Академія», 2019. 216 с. (Monograf).

Допоміжні:

1. Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. / за ред. М. Зубрицької. Львів, 2002. 832 с.
2. Бердиховська Б. Шістдесятники – бунт покоління: Розмови з українськими інтелектуалами. К. : Дух і Літера, 2004. С. 10–31.
3. Бондаренко Н. Ідеї українських інтелектуалів як підложжя національно-патріотичного виховання. Формування громадянської культури в новій українській школі: традиційні та інноваційні практики. Суми: КЗ Сумський ОШПО, 2022. С. 1–13. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731118>.
4. Гризун А. *Поезія багатозначних підтекстів (Українська сугестивна лірика XX століття): Монографія*. Суми, 2011.
5. Зборовська Н. *Код української літератури. Проект психоісторії новітньої української літератури*. Монографія. К., 2006.
6. Дзюба І. *З криниці літ: у 3-х т. Т. 3. Літературні портрети. Зі спогадів*. К.: Вид. дім: «Києво-Могилянська академія» 2007. 880с.
7. Дончик В. *Доля української літератури – доля «України» : монологи й полілоги*. К. : Грамота, 2011. 639 с.
8. Дроздовський Д. *Код майбутнього. Філософія українського шістдесятництва: монографія*. К. : Видавничий дім «Всесвіт», 2006.
9. *Історія української літератури: XX – поч. XXI ст. : навчальний посібник : у 3 т. / В. І. Кузьменко, О. О. Гарачковська, М. В. Кузьменко. Т. 2*. К. : Академвидав, 2014. 536 с.
10. Кириченко С. *Люди не зі страху. Українська сага : спогади / передм. сл. Юрія Бадзьо*. К. : Смолоскип, 2013. 920 с.
11. Корогодський Р. *Брама світла. Шістдесятники / Упоряд. М. Коцюбинська, Н. Кучер, О. Сінченко*. К. : Вид-во Українського католицького університету, 2009. 655 с.

12. Пастух Т. Київська школа поетів та її оточення (модерні стильові течії української поезії 1960–90-х років). Л., 2010. 783 с.
13. Сверстюк Є. Шістдесятники і Захід / Сверстюк Є. Блудні сини України. К., 1993.
14. Українські літературні школи та групи 60–90-х рр. ХХ ст.: Антологія вибраної поезії та есеїстики / упоряд., автор вступ. слова, біобібліограф. відомостей та прим. Василь Габор. Л. : ЛА «Піраміда», 2009. 567 с.
15. Віват Г. Лірика дисидентів в інтертекстуальному полі множинності. Одеса: ВМВ, 2010, 368 с.
16. Дисиденти. Рух Опору в Україні: 1960–1990. Енциклопедичний довідник. *Музей-архів і документальний центр українського самвидаву при видавництві «Смолоскип»*; Передм. Осипа Зінкевича, Олеся Обертаса. Вид. 2-ге, допов. К. : Смолоскип, 2012.
17. Дзюба І. Інтернаціоналізм чи русифікація? Вид. 2-ге, допов. К. : Вид. дім «К.-Могилян. акад.», 2010. С. 50–225.
18. Дзьомба Н. Від «інтернаціоналізму чи русифікації?» до «демократії чи москалізації?»: політична думка українських дисидентів-журналістів. *Держава та регіони. Сер. Соц. комунікац. : наук.-вироб. журн.* 2016. № 1 (25). С. 8–12. 347.
19. Жиленко І. Homo feriens : спогади / передм. Михайлини Коцюбинської. К. : Смолоскип, 2011. 816 с.
20. Заверталюк Н. Світ у поетичній свідомості шістдесятників. *Таїни художнього тексту (до проблеми поетики тексту)*. Збір. наук. праць. Д: РВВ ДНУ, 2006. С. 27–36.
21. Калинець І. Євген Сверстюк – портрет мов би з віддалі. Про декого, дещо і, передовсім, про себе : ст., спог., вист., репл. Львів : Сполом, 2016. С. 317–323.
22. Наєнко М. Шістдесятництво: в історії і в сучасності. *Літературна Україна*. 2008. 7 серп. С. 5; 14 серп. С. 5; 21 серп. С. 5; 28 серп. С. 5; 4 верес. С. 5; 11 верес. С. 5.
23. Обертас О. Український самвидав: літературна критика та публіцистика (1960-і – початок 1970-х років) : монографія ; НАН України, Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка. К. : Смолоскип, 2010. 300 с.
24. Овсієнко В. Етичні засади правозахисного руху в Україні 60–80-х рр. ХХ ст. Обрії особистості: Книга на пошану Івана Дзюби / Упоряд. Оля Гнатюк, Леонід Фінберг. К. : Дух і Літера, 2011. С. 55–63.

**Наукові та навчально-методичні праці викладача курсу –
Кириленко Н.І.:**

1. Зякун А., Кириленко Н. *Етноментальні коди в прозі Мирослава Дочинця*: монографія. Суми : ФОП Цьома С.П., 2022. 120 с.
scholar.google.com.ua/citations?user=w1BT-mAAAAAJ&hl=uk&gmla=AJsN-
<https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/9919>

2. Кириленко Н., Влізько І. *Етнокультурні коди в художній тканині поезій «шістдесятників»*: монографія. Суми: Вид-во СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2018. 96 с.
3. Кириленко Н., Водяницька Л. Історіософське осягнення буття у творах В. Герасим'юка. *Філологічні науки*. 2007. С. 124 – 129.
4. Кириленко Н. Етнопсихологічні коди в поетичних текстах Миколи Вінграновського. *Філологічні трактати Сум ДУ*. 2016. Т.8. № 2. С.36-42.
5. Кириленко Н. *Історико-національні модуси в художньому просторі текстів Ліни Костенко*: навчально-методичний посібник. Суми, 2015. 224 с.
6. Кириленко Н. Історіософська концепція буття у творах Миколи Вінграновського // *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: філологія*. Випуск 20. Т.1. Одеса, 2016. С. 26 – 29.
7. Кириленко Н. І. *Історія України у творах Ліни Костенко: навчальний посібник*. Суми: Сум ДПУ ім. А.С.Макаренка, 2005. 130 с.
8. Кириленко Н., Кобилко Н. Символіка образу дороги в романі Олександра Ільченка «Козацькому роду нема переводу...». *Література в контексті культури*: зб. наук. праць. Вип. 27 / ред. кол.: В. Гусєв (відп. ред.) та ін. К. : Видавничий дім Дмитра Бурого, 2016. С. 140–144.
9. Кириленко Н.І., Корнієнко А.О. Формування читацької компетентності старшокласників: творчо-критичний підхід. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал / МОН України, Сумський держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка ; [редкол.: А. А. Сбруєва, М. А. Бойченко, О. Є. Антонова та ін.]*. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2022. С. 22 – 32.
<https://pedscience.sspu.edu.ua/wpcontent/uploads/2022/11/%D0%BA%D0%B8%D1%80%D0%B8%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>
10. Кириленко Н., Мамчур Д. *Творчість Є. Гуцала в контексті химерної прози*. Суми: ФОП Цьома С.П., 2020. 84 с.
11. Кириленко Н. Художній домисел як засіб усебічного розкриття образу Ярослава Мудрого в романі П. Загребельного «Диво». *Наукові записки Харківського національного педагогічного університету ім. Г. Сковороди. Літературознавство*. Харків, 2014. Випуск 2 (78). Ч.2. С. 66–74.
12. Кириленко Н. *Художньо-національний світ у романі Ліни Костенко «Маруся Чурай»*. Монографія. Суми: видавництво Сум ДПУ ім. А.С.Макаренка, 2010.
13. Kyrylenko N., Kobylko N. The symbolic meaning of «a road» mythologem in Ukrainian literature of the second half of the twentieth century (on the material of the chimeric prose) // *European Journal of Scientific Research*, 2016, № 1 (13), (January-June). Volume II. «Paris University Press», 2016. 904 p. P. 316-323.

14. Кириленко Н., Циганкова С. Архетипний образ води в поезії шістдесятників. Суми: вид-во ФОП «Цьома С.», 2019.
15. Кобилко Н. Кириленко Н. Роль хронотопу дороги в художньому творі (на прикладі повісті «Ірій» В. Дрозда та роману «Дім на горі» В. Шевчука) // *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Літературознавство* / За ред. Проф. Ткачука М.П. Тернопіль: Тернопіль, 2015. Вип. 42.- С. 72 – 75.
16. Косенко К., Кириленко Н. Символіка образу маку в поезії Миколи Вінграновського. *Молодий учений*. 2017.
17. Образ Роксолани в аспекті інтермедіального аналізу. Навчально-методичний посібник / за ред. Н. Кириленко, О. Микитенко. Суми : СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2014. 108 с.
18. Художньо-естетичні концепти шістдесятництва. Збірник статей магістрантів / упор. та передм. Н. Кириленко. Суми, 2012. 119 с.
19. М. Yachmenyk; I. Kharchenko; O. Semenog; N. Kyrylenko; M. Ostroha; S. Bohoslavskyi; O. Semenikhina. The Formation of Infomedia Literacy. 2023 46th MIPRO ICT and Electronics Convention (MIPRO)

<https://ieeexplore.ieee.org/document/10159736>

Електронні ресурси:

- <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe>
<http://synopsis.kubg.edu.ua/index.php/synopsis/article/view/167>
<http://litakcent.com/2015/06/25/kilka-notatok-pro-smerukrajinskoji-literatury/>.
<http://litakcent.com/2015/09/15/vitalij-cherneckyj-literaturi-vlastyvi-pevni-synusojidni-kolyvannja/>.
http://shron1.chtyvo.org.ua/Tarnashynska_Liudmyla/Ukrainske_shistdesiatnytstvo_profili_na_tli_pokolinnia_istoryko-literaturnyi_ta_poetykalny
 Сайти електронних бібліотек Internet
<http://folk-pisnya.com.ua/> 2 <http://proridne.org/> 3 <http://nashakazka.org.ua/>
<http://www.Ruthenia.ru/folklore/postffolk.htm>
 - Зарецький О. Українське шістдесятництво у трансформаціях радянської відлиги. URL: <http://nndiuv.org.ua/book/zbirn-kult-1>.
 - Кіпіані В. «Український вісник» з підпілля. П'ятнадцять років тому В'ячеслав Чорновіл відкрив еру незалежного друку. URL: <http://www.pravda.com.ua/articles/2002/08/21/2990208/>
 - Сверстюк Є. Вічний феномен диссидентства. URL: <http://osvita.khpg.org/index.php?id=1273734761>
 - «Шістдесятництво не закінчилось у 60-х роках» – О. Пахльовська : інтерв'ю Андрія Куликова // Громадське радіо. Електрон. аудіозапис. 2016. 14квіт. URL:

<http://hromadskeradio.org/programs/hromadskahvylya/shistdesyatnyctvo-ne-zakinchylos-u-60-h-rokah-oksana-pahlovska>

- 1. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна:**
технічні засоби навчання, друковані та інтернет-джерела інформації.